

1943.

Památná bitva u Stalingradu zůstane v dějinách druhé světové války první rozhodující ranou rozsečenou Sovětským svazem celé německé válečné moci a prvním počátkem vojenského pádu Hitlerova. Tu se otevřeně přiznávají Němci, že se v posuzování Ruska úplně smýlili a jejich sílu se úplně podcenili. A Hitler se svým štábem již uvažuje, že musí vejít do defensivy, do války obranné neb nebude již více útočit. Zapřísahal se jako v létě 1918 činil Vilém II. že oni válku nechtěli, že jim byla vnucena.

Od této doby nepřestávají již Němci na vyjehodě utíkat; byla osvobozena Volha, celý kraj Donu a pak Donec a krok za krokem osvobozován Kavkaz. Na jaře pokročila Rudá armáda do střední Ukrajiny a přiblížila se k Dněpru. Německé vedení podniklo znovu ofensivu v létě u Kursku a Orla. Po počátečních úspěších německých obrátila však Rudá armáda svou obranu v novou ofensivu a došlo k nové hrozné porážce německé fronty od Vitebska až na Krym. Potom ještě na podzim a v zimě podnikli Rusové mohutnou ofensivu a dostali se od Baltského moře až po místa vyjehodní Galicie.

Také bitva anglo-americké armády proti Němcům v Itálii dostala v tomto roce neobyčejně rychlý obrát ve prospěch Spojenců.

První vítězná bitva u Alameinu nahradila nepříteli 2000 km přes celou severní Afriku až k Tunisu, konečně dobyli tohoto města a Biserty a smičeni celé italsko-německé severoafrické armády.

Současně připravili Spojenci první velikou invazi severní Afriky od západu přes Dakar, Kasablancu, Maroko a Alžír a dokončili společně s východoafrickou armádou generála Montgomeryho a se pomocí vojsk francouzských a kanadských obsazení celé severní Afriky.

Třetí etapa této velké vítězné akce začala 9. července útokem na Sicílii jež se rychle a plně podařil a vyvrcholil dne 3. srpna vpádem do jižní Itálie. Tato akce přivedla pád Mussoliniho a v červenci (25.) návrat Itálie, pád fašismu a tím i rozbití Osy.

Jižní část Itálie byla potom postupně obsazována. Pád Itálie přivedl zničení loďstva italského bojujícího na straně německé.

Celý rok 1943 byl nad to vyplněn bojem v všechy oceánech, zejména bojem proti ponorkám

a přinesl stejně velké vítězství. A konečně bylo v tomto roce poraženo německé letectvo téměř úplně. Celoroční letecká bombardovací ofenziva proti Německu a ostatnímu kontinentu (ponoř) má dalekosáhlé důsledky pro válečný průmysl německý, pro rozvrat vnitřního života, zničení komunikací i pro pozemní válku.

Povstání v Jugoslávii vedené maršálem Titem zhoršuje postavení Němců tvořící jim frontu uvnitř.

Při této celoroční porážce padly miliony Němců a statisíce se jich dostalo do zajetí. Při tom ztratili velké množství válečného materiálu.

Nашe československá zahraniční armáda bojuje svědomitě na třech frontách. Naše letectvo na rápně docílilo významných úspěchů. Teď naše vojenské jednotky v Sovětském svazu vedené plukovníkem Svobodou již v minulém roce v březnu vyznamovaly se v boji u Sokolova a v říjnu v prostoru kijevském, v listopadu v Kijevě samém a posléze u Bjelaja Cerkev.

Úkoly tyto splnili čestně, dokonale a statečně a byla jim za to udělena četná vyznamenání sovětská i československá.

K nim probíjovale se první slovenská divize

a po znovuorganizování vstoupila do boje proti Němcům. Na to Němci honem všechno slovenské vojsko a fronty odvolali.

Takéž politicky naše zahraniční vláda s panem prezidentem dr. Benešem v čele všemi silami a prosídky upevňuje náš stát, aby ho uvedla v řadu mezinárodně plně uznávaných států a národů. Boj naší zahraniční vlády vede také k tomu, aby Mnichov byl odcizen.

Naše zahraniční vláda byla přijata již všemi mocnostmi a má u nich své vyslance. Jsou již také podepsány různé spojenecké smlouvy.

Zúčastnili jsme se tímto budování nového lepšího lidství. A historie našeho národa bude v obou těchto válkách reprezentovat generaci vítěznou přimášenou po dvakrát vítězství československému lidu.

*

Počasí.

Leden: Do 10. mírná zima 11. -20°C , potom obleva, do 16. sněhové vánice, potom střídavě obleva, mírný mráz. Pole bez sněhu a místy velké ráveře

Únor:

Do poloviny měsíce se obleva střídá se sněhovými přehánkami a větry, potom krásně, teplo, v noci mráz.

Březen:

Do 14 mrazky, símy, sprva přeháňky a potom sucho.
15. vyjeli rolníci na pole. Do 26. sucho, větry, v no-
ci mraza, ve dne teplo. Ku konci měsíce deštivo.

Duben:

Deštivé a potom sněhové přeháňky a mírný mráz.
8. sněhová bouře, 10. deštivo a potom krásně, pokračuje
práce na poli. Od 25. přeháňky chladněji. 16. se
již začínají louky, obilí vylézá se semě a přiletěly
vhořtoky. 20. raši kaštanů, brávy, jerábky a 24. roz-
kvítají třesně, 28. bruky.

Květen:

1. až 8° mrazen. Rozkvítají švestky. Do 5. v noci vel-
ké mrazy, potom větry a síma. 11. kvetou hrušky,
rozkvítají jablone. Ostatní květy jsou smražené. 14. a
15. horko 30° C a v noci síma. Od 16. - 20. símy. Práva
je špatnější než před měsícem. 20. až 22. mrazy
6 až 8° a 23. menší mraza. Zamrzly květy jablem. Kaš-
tan již nerozkvetl ani šerky. Potom deštivo a síma
do konce. V květnu byly jen dva teplé dny.

Červen:

Do 6. símy, menší přeháňky a mrazy, potom deštivo

1943

187

ať mnoho deště a ku konci větry, símy. Opět jen dva dny v červnu teplo. První a druhý týden v červnu se sáralo seli. Velkolisté lípě zmrzly listy a od toho uschla. I jiné stromy jsou málo olistněné, průhledné a olše ještě 17. mají jen poloviční listy. Zemosev začala 21.

Červenec:

Zprvu je pěkně, potom deštivo, 13. bouře a fuják a stálý vítr. Od polou krásně, ať horko

srpen:

1.-5. horko ať 50°C. Potom do 9. přeháňky, vítr síma a potom sucho, v noci bez rosy, horko ať 45° ve stínu. 21. velký vítr rozházel pomůcky obilí a viku se stojanů strhal a odnesl pryč. 23. přestalo saharské horko, vítr se otočil od západu a 31. spadl deštěk. Žně začaly 3. srpna.

září:

Většinou sucho ať na neprávné deštěky. Země je úplně vyprahlá a je i nouze o vodu.

Říjen:

Úplně sucho od 9. měsíce a ve dne pěkně.

Listopad:

Obilí nekličí pro sucho; a šlutne suchem. 6. chumelí a mrane. 14. prší se sněhem a zase chumelí. 20. tají. Potom do 26. teplo a opět sněhové a dešťové přeháňky. Prosinec:

Sněž a mrane, 6. = 16° c. Potom obleva, jímí, mrazi-
ný vítr. a opět jímí až do konce.

Velký nedostatek vody. Sedláci jezdí pro ni do
obecních rybníků.

*

Uroda:

Květnovými a červenými mrazí amrsly květy
všech ovocných stromu a tak nebyl ani jediný
plod. Na kopci a na Jeliněku i v jiných krajích
bylo ovoce hodně.

Na jaře nebylo čím krmit dobytek ani čím
podestlat. Podestýlá se porderím, jehličím a i ni-
čím. Tráva na suchých lukách nebyla téměř řád-
ná. Celkem lučního sena bylo asi polovic či méně.
Olava téměř řádná. Řepa celkem v Kamenci bylo
polovic až 2/3 jak normálně. Brambori 1/3 až 1/2
co loni. Zmrzly také když nylesly se semě i na
kopci. Na suché půdě byly drobné.

Všechné símě nejlépe vodorovalo žito. Bylo dlouhé a sklídilo se ho mnoho. Dosti pšenice, pšeničný oves, ale málo ho bylo naseto. Uyměňoval se potom ra žito a ra a. Byly tři pěkné ječmeny, slušné je-tele ale ne všude. Špatné leny, při klíčeni je uli- lo a musely být nasety znovu a a těch nebylo nic. Máik roslámaly větry ještě zelený a potom byl v makovicích jen sadní. Len a máik byl po- vinně pěstován na 5% orné půdy počínaje od 50 arů. výměry.

*

Dodávky.

Brambory byly vymáhány všemi spůsoby. Napřed byly vyhlášky, že nikomu nebude a dodávky nic sleveno. Obec měla dodat 19 vagonů. Potom chodila po polích okresní komise a vykopávali směřenou plochu a dle toho odhadovali sklizeň ve vsi. Potom byl soupis kolik kdo sklídil vel- kých a drobných svlašt. Ponechati si měl každý 20q na 1ha k sázení a 2q pro osobu k jídlu. Ostatní dodat. Nepěstitel obdrží na listky od hos- podáře neb. od družstva 75kg Prodávány jsou

za 61 Kč a družstvo za 80 Kč. Nejčastěji je přesy-
právají zemědělci a pytle do pytle přímo spotřebi-
teli a ^{ten} doplatí družstvu 20 Kč.

Drobné brambory bylo nařízeno také dodati
a sice do lihovaru za 20 Kč 1 q. Starosta obce
vodil s dodávkou drobných nespěchat a skutečně
když lihovary o ně nestály, bylo dovoleno je
sknuit. Obecní komise potom přeměřovala lidem
ve sklepích brambory a výpočteno byla sklizeň
68 q a 1 ha. 10. listopadu byly nakázány domácí
provázky tomu kdo neoplnil dodávku brambor.
Tudíž každému.

*

V obci Kamenci je nařízeno chovati 24 prasnic
Dosud jich je zde 8, a selata pro neurodu bram-
bor není možno prodat. Cena jich: 11 až 13 Kč za
1 kg a cena selat u družstva 93 Kč za 1 kg t. j.
až 1000 Kč za provázko (70 kg velké je za 750 Kč)
Ku konci roku jedno podvině je za 200 Kč a také
za 25 cigaret.

*

Malá housátka na jare jsou za 150 Kč. Husa
na podzim prodaná na dodávku za 80-90 Kč
4 kg těžká. Prodává volně až 700 i více. Vykrmené

10 kg za 2000 Kč. Koza stojí 1.200 až 1800 Kč

Řezník ~~na černo~~ koupil kožu za 1600 Kč a ji prodal loj 4 kg za 1600 Kč a za maso ubral také 1600 Kč.

Jiné ceny:

Vejce do sběrný 15.20 za 1 kg mimo sběrný 3 Kč kus
za nedodané 10 Kč pokuty za kus.

Pšenice	1 q	209 Kč	tajně až 500 Kč
Žito	-	185 Kč	jinak až 200 Kč
Oves	-	170 Kč	sedláci nabírají 200 až 500 Kč
Ječmen	-	180 Kč až 210 Kč	

Boty od Bati kožené šnerovací 140 Kč

Kožené řemínky (šlaničky) do bot 8 Kč 1 pár

Flodr svamy' flanel 1 m úský 50 Kč

Barchet sloný - 54 Kč

Cukr 1 kg 7.40 Kč kostkový 8 Kč. Na černo 45 Kč

Cesta do Pardubic vlakem 30 Kč

Kámit 24.50 Kč 1 q Línám 108.80 Kč

Kráva mladá a stelvá k chovu 12 Kč za 1 kg

Kisale 700 až 800 Kč

Kurč 2 kg 50 Kč sběrně

Košile 50 Kč

Melné šita 25 Kč pšenice 25 Kč ječmene 30 (kroupy)
šrotovými 8. Kč

Mosadlo na víra šerové 6 Kč 1 kg

Másto je stále dražší až sa 200 Kč 1 kg, sádlo 180-250 Kč

Mlieko platí mliekárna 1.50-1.70 Kč za 1 l

Mrsta. zjednotným u rolnika 15 Kč denne ke strave

- sekáčom - 30-40 Kč - -

Myškar: od vyřesání prasátka 15-20 Kč

- - - - - byka 70-100 Kč

Mák 15 Kč, do sbírny 7 Kč Byl navržen povinný
přísah do buráku.

Nemocnice - denně 4 ti. 30 Kč

Ostření dvojáku 8 Kč

Oves 170 Kč 1 q, na černo " sa 200 Kč

Obuv až sa 1000 Kč kožené stěvice

Pšenice 1 q sa 209 Kč. Na černém bhu letos levnější a
sice na litomyšlsku 400-500 u nás mnohem
méně.

Pivo 1/2 l 2.20 Kč

Pláma dřevstou 30 Kč 1 q

Leno luční - 56 Kč, jelebové 76 Kč sa 1 q Volně 800 až
1000 Kč

Sil bílá 1 kg 2.40 Kč

Shromky lesní 100 kusů 16-20 Kč ovození řádně nejsou

Traty pracovní modré 220 Kč Platí se veřejně maslem

Tabák paklička 6 Kč, Zorka 30 h Vlaska 38 h Vik-

lorka 60 h. Na černo 1 kus 1 Kč a ve městě až 5 Kč

Uhlí černé 38.40 Kč hnědý, povrchový co bývalo sa 8 Kč
až 12 Kč myní 30 Kč 1 q

Vejce do stěrnny 15.20 Kč za 1 kg mimo stěrnny 3 Kč kus
 Vyrodovaci brambori krauski 2.500 Kč
 Žito 1 q 185 Kč jinak 200 Kč
 Károvka 7.50 až 8.50 Kč

*

Rekvizice v Kamenci

9. února v počtu dvamácti mužů.

v 9 hodin všichni občani u Bednářů. Okresní úředník mluví k lidu. Obec svůj nesplnila povinnou do-
 dávku obilí. (Byla předepsána tak vysoká, že se asi
 polovina jenom sklídila.) Rekvizice vyslaná jest proto
 do obce aby našla satažení zásoby. Potom vysval
 občany, aby každý dobrovolně slíbil obilí, budou-li
 oni vidět dobrou vůli, že prohlídka nebude tak pří-
 sná. V opačném případě však, vyhrožoval těmi nej-
 přísnějšími tresty. Mluvil o vysokých pokutách, zaba-
 vení majetku, vězení, případě trestu smrti.

Na to se ujal slova pan starosta Jan Svanda.

Řekl, že ví o tom, že zásoby naše jsou velmi slenceny
 neboť po několik roků nás stihala neúroda a opět
 letos (1942 na) u nás míšty potlouklo, že však je situa-
 ce taková, že potřebí je znovu si odříci větší sousto-
 od úst a dát na sbírku pro ostatní hladovící lid

a přispěti tím k zachránění našeho národa. Řekl, že naše obec patří za sporiádanou, ba za vornou a on se snažil vědecky jí vésti po této dobré cestě a občané se mu byli nápomocni, že ho v tom podporovali a že ho poslouchali. Řekl, že není ještě od lidu nevyšádal poslední jáč dřve. Přece však je-li možno, aby každý něco dal.

Při jeho řeči svlhl lektérí oko. Šel i úředník komise. Ostatní členové rekvisice hráli u vedlejšího stolu karty.

Po poradě v jiné místnosti upisoval každý kolik dá. Půběho bylo 20 q obilí. Odpoledne svázáno bylo k hospodě a odtud odvezeno do družstva a prodáno.

Vedoucí úředník byl sbírkou překvapen a poděkoval za pěkná slova panu starostovi.

Na to rozešla se rekvisice po skupinkách po celé vesnici a navštívili 18 čísel. Zde hledali ve všech místnostech. V plevech i ve slámě. Na sypce obilí převážili. Nalezeno nebylo nic. Potom šli k Žákovým k obědu. Oš v Litomyšle přijel se mimi k obědu Dr. Řehák, z. s. úředník okresu

1943

195

On prý všude jezdí k obědu. Občané jim museli snísti různě lepší posívatiny.

Rekvizice druhá

byla v Kamenci 29. listopadu na brambory a
máik. Pod nekonečnými vyhrůškami a také pro-
bami bylo slíbeno 80 g brambor. Při tom byly
sepisovány s těmi, kteří nedodali do konce října
polovinu předepsaného množství obilí důvody, proč
tak nečinili.

Během dne navštívili 12 míst a tam přeměřo-
vali brambory a vyměřili dohromady o 40 g více.

Brambory se potom dodávaly 1. prosince.

5. prosince byla nařízena další dodávka bram-
bor a sice 26 kg a každé osoby a 2 g a každého
ho brambor určeného k sázení. 11. prosince na-
řídilo družstvo tyto brambory vozit a když první
forman přijel do Poličky, byl vypraven posel aby
ostatní formami vrátil. Všichni se tedy u Loren-
cových obrátili a jeli zase domů. Po kluskych
omrslých cestách vynášeli potom brambory do
kopců domů.

A ještě revise 4. V. státním v obilních knížkách, státním vajec, shoduje-li se dobytek a šrotování. Je-li denně vedem mléčným státním. Vyměřeny byly dvě pokuty po 50 Kč.

*

Ku konci roku byly domácí zabíjačky povoleny tomu, kdo dodá 55% předepsaných brambor za 5 q brambor možno je dodat 1 q krmného obilí. A ještě později dovoleny zabíjačky i tím ostatním když v Pardubic si přiveali písemné povolení od Oberlandratu. Ještě ovšem pod tou podmínkou když měl splněnou určitou dodávku mléka a masa.

*

Písemné správy a nařízení.

Na pomnicích podlým a na krávkách musí býti nápis také německý a neb řádný. Byly proto nápisy oddělovány nebo vymazány, či vydlabány.

*

21. prosince kontroloval četník v Kamence zastavení a udělal zde 23 pokut po 50 Kč.

*

Popol u státní silnice svorný volatý předán je pa-

1943

197

málokterému úřadu. Je 22 m vysoký.

*

V únoru byly odvody dívek a žen do 45 roků a mužů do 65 roků. Zdraví a nezaměstnaní byli povoláni do práce do munice, továren a jinde. Dcery hospodářův a též synové pokud jich neměli sa velmi nutně doma museli nastoupit práci, případně jít do Ríše. V listopadu byl ročník naroz. 1924 mládež a munice odvolán a přemístěn do Král. Dvůrů.

*

Železná sboží je také na poukaz. Omezený příděl dostane obec a rozdělí ho nádstelím zemědělský vedoucí p. Musil.

*

Začátkem března byl u Komence odvolán tajemník Roman Štěpán k finanční správě a práci jeho vede Rudolf Martinův na poplatek 400 Kč měsíčně.

*

17. dubna ve 1 1/2 až 2 1/2 hod r noci, bylo u nás slyšet bombardování Planě. Záchrámem vzduchem drcěla okapová koryta a klapaly volné dveře.

*

Na jaře bylo velmi vácné seno a platilo se 800 až 1000 Kč za 1 q. Také slámy je málo. V dubnu je rozepsaná dodávka. Někdo jiš řádnou nemá. Na podzim opět je dodávka sena a slámy. Dodávka je rozepsána podle výměry luk a jetelin. Asi se 3 ha 1 q sena. Kdo sdráhal se tento předpis podepsati, ten byl povolán k okresnímu úřadu do Litomyšle a tam to potom podepsal.

*

Na podzim je nařazeno saseti 41% orní půdy pšenice a žitem, pro jaro 15% bramborama a 4½% lenem neb motem či hořčicí a při tom se doporučuje monižovat plochu ovsa, ječmene a pšenin.

*

Kamenec má předepsáno dodati 820 q žita, 200 q pšenice, 168 q ječmene a ovsa. Předpis tento byl splněn a u žita překročen. Dále má dodati 127 hus, 14 kachan, 8 křit.

Kromě toho každý zemědělec od 60 ari výměry výše je povinen dodati z 1 ha pole, louky a 1/3

poslovin 300 l mléka, 23 kg vepří, 30 kg hovězí živé váhy a 30 kg olejin. Ž 1 ha je předepsáno dodati 1000 jednotek a počítá se 1 l mléka asi 1 jednotka olejin 1 kg 5 jedn. vepří 1 kg 6 jedn. hověz 1 kg 5 jedn. Možno je některé jedn. ku přehl. olejinny a j. dodati mlékem. Ten kdo krávu nemá dovoluje se mu dodati místo mléka vepř. maso. A kdo by nedo-
 dal alespoň 100 jednotek čtrletně (mimo olejinny) nesmí sábit prase, ani držet kozu, rajici, husy káčeny. A nebo musí sádat, že to přístě něčím splní. A neb si mohl od někoho kdo má pře-
 dáno vypůjčit neb koupit aby nemusel prodát kozu. Je dovoleno chovati nejvýš dvě kory a 10 králiků. O jednotkách se píše čtrletně obecní přehled a dá to velmi mnoho práce.

*

Zvýšena je dávka mouky lidem a těš obilí k se-
 mletí. Pro osobu možno semlet 175 kg pšenice a
 žita a ječmene po splnění dodávky kolik chce.
 Těš šrotovati možno po splnění dodávky ova
 a ječmene kolik kdo chce.

Mlýny jsou po dobu sni saplombovány a tak 3. sáří úředník z okresu odplomboval v Kamence 7 srotovníků a bylo na nich sešrotováno 60 q obilí a opět byly saplombovány. Okres. úřadu bylo zapláceno za tento výkon 180 Kč.

*

V červenci byla v Poličce slavnostní výstava obojka kterou shlídl také ministr zemědělství Adolf Hrubý. Několik chovatelů z Kamence také vystavovalo skot i koně.

*

Školní děti sbírají železo, hadry, sklo, gumu, kosti, léčivé byliny a šípky. Každé dítě je povinno přinést 2 kg sběru měsíčně.

*

V Kamenci je utvořeno šest a na Jelínku jeden ochranný blok sestavený z družstva policejního a osadního. Přikoupeno je 5 malých stříkaček za 1288 Kč a provedeno je několik cvičení.

*

28. srpna chytil od vlaku vyprahlý drn a oheň se rozšířil do Gronlíkového lesa. Dva-

její jehlici nebylo možno udusiti až teprve vodou bylo rozšířováním nastaveno. Poličská motorka dodávala vodu pro motorku kameneckou.

*

Stav krav v Kamenci byl během roku rovišen ze 195 na 209. Během roku vylihlo se 178 telat. Za rok nadojeno bylo dle hlášení 185.730 l mléka, a dodáno do mlékárny 128.885 l.

Průměrná denní doživost jedné krávy (přihlášená) 3.49 l mléka.

*

14. května replotbovával radiotechnik ve všech přijímacích krátké vlny.

*

Zemřeli:

13. I. zemřela Marie Šlosrová, až kyně tříhí brůdy
 15. I. zemř. Vilem Černý dělník na souchohiny
 25. II. " Čěška č. 108 -" -
 11. III. " v nemocnici Fr. Jukel býv. sedlák opilec
 30. III. " děvčátko Drohořovo. (a č. 74)
 5. IV. " starěnka Trávníčková
 9. IV. " dědecěk Jos. Smejkal ve věku 89 r. a č. 74
 21. V. " Bureš (v poličské nemocnici)
 26. V. " Kleinbaurová u Kincle č. 38.
 8. VI. " Jos. Svanda výměnkář č. 2 ve věku 92 r.
 25. X. " Marie Martinová č. 105
 31. X. " Jan Krejčí č. 94 a Láner býv. panocný v nemocnici